колекція театральна

Віда Огнєнович

МІЛЕВА АЙНШТАЙН

Цей переклад було здійснено за підтримки
Міністерства культури і засобів масової інформації
Республіки Сербія

This translation is printed with support
of the Ministry of Culture and Media
of the Republic of Serbia

Анетти
видавництво
Антоненко

Vida Ognjenović

MILEVA AJNŠTAJN

STUBOVI KULTURE

Віда Огнєнович

МІЛЕВА АЙНШТАЙН

З сербської переклала
Алла Татаренко

ВИДАВНИЦТВО АНЕТТИ АНТОНЕНКО
ЛЬВІВ

ББК 84(4 Сер)
О 38

Віда Огнєнович
МІЛЕВА АЙНШТАЙН
П'єса
З сербської переклала Алла Татаренко

Перекладено за виданням:
Ognjenović, Vida, 1941-
Mileva Ajnštajn// Drame 3. – Beograd : Stubovi kulture, 2002
ISBN 86-7979-029-X

Copyright © «Stubovi culture»

Драма відомої сербської письменниці Віди Огнєнович «Мілева Айнштайн» базується на фактах біографії однієї з перших сербських жінок-учених, які працювали в царині фізики і математики. Мілева Марич, перша дружина Альберта Айнштайна, до сьогодні залишається дещо загадковою постаттю. Віда Огнєнович вводить читача до фізичних лабораторій і до приватних покоїв славетного подружжя, оповідаючи про перемоги й поразки, прокляття душевної хвороби і драму безмежного кохання.

Усі права застережені. Жодну частину цього видання не можна перевидавати, перекладати, зберігати в пошукових системах або передавати у будь-якій формі та будь-яким засобом (електронним, механічним, фотокопіюванням або іншим) без попередньої письмової згоди на це **ТОВ «Видавництво Анетти Антоненко».**

ISBN 978-617-7192-64-9
ISBN 978-617-7192-29-8
Серія «Колекція театральна»

© Arhipelag, 2016
© Алла Татаренко,
український переклад, 2016
© Видавництво Анетти Антоненко, 2017

ДІЙОВІ ОСОБИ

ПАН МАРИЧ
МАРІЯ
ЗОРКА
ПРОФЕСОР ВЕБЕР
МІЛЕВА
АЛЬБЕРТ
ГРОССМАН
ЕРАТ
РУЖІЦА
МІЛАНА
ГЕЛЕНА
МІШЕЛЬ
КОНРАД
МОРІЦ
ГАНС АЛЬБЕРТ
ЕДУАРД-ТЕТЕ
СЛУЖНИЦЯ
ФОТОГРАФ
ХЛОПЧИК І
ХЛОПЧИК ІІ

ЧАСТИНА І

ЇДЕ ПОШТАР

(Маєток родини Маричів у Качі. Літня ніч перед світанком. Тиша, тільки час від часу озивається цвіркун або якийсь нічний птах, ніби повідомляючи про наближення світанку. У садку перед будинком худорлява дівчинка перелякано озирається довкола, тремтячи від нічної свіжості, когось кличе і уважно до чогось прислухається).

ЗОРКА: Зунзіка-а-а-а! Зунзі-і-і!

(Прибігає заспана жінка у нічній сорочці).

МАРІЯ: Що сталось, чому ти на ногах о цій порі?

ЗОРКА: Мамо, немає Зунзіки!

МАРІЯ: Ганяє мишей десь в коморі, прийде, щойно розвидниться.

ЗОРКА: Т-с-с-с! Їде поштар.

МАРІЯ: Який поштар, дитинко, ще ціла година до світанку!

ЗОРКА: Ось, чуєте? Трам-та-там! Трам-та-там!

МАРІЯ: Гаразд, чую. Ходімо тепер до дому.

ЗОРКА: Немає Зунзіки!

МАРІЯ: Зранку вона тобі застрибне на подушку, як і щоранку, а тоді приїде поштар, привезе листа від Міци, дасть тобі віжки, щоб правити кіньми…

ЗОРКА: Ні, мамо, я боюся поштаря!

МАРІЯ: Ходімо зараз любенько до дому, там тобі немає чого боятись!

ЗОРКА: Ні-і, не залишай мене!

МАРІЯ: Ти розбудиш батька!

ЗОРКА: Нехай прокидається, щоб зустріти поштаря! Ой мамо, хто знає, що нам бідна Міца пише. Вона там сама, а вам байдуже! Ви вигнали її, вам байдуже! І Зунзіку ви вигнали, і Шешу…

МАРІЯ: Зоро, не починай зараз знову стару історію!

ЗОРКА: Так, ви всіх їх вигнали, ще лишилось мене й тата вигнати…

МАРІЯ: Давай іди і гарненько лягай.

ЗОРКА: Чому я маю лягати, чому я маю лягати, я не немовля! Так, Ви вигнали і Вушаночку, і Брню, і Клубочка, і Цукера… і…

МАРІЯ: Як це ми їх вигнали, дитино, що ти розказуєш! Добре тобі тато сказав, що вони всі повернуться, коли похолодає.

ЗОРКА: Ні, це ви їх вигнали. І Міцана, і Помпончика, і Ціліку, і Зуцу, і Муфчика, і Фркушу…

МАРІЯ: От побачиш, вони всі повернуться, нехай тільки мине літо.

ЗОРКА: То чому ж вони не приходять? Тато сказав, як скосять жито, і коли покоротшає день, і коли запахне холодом… а їх ніде нема. Я питаю, де вони, а він каже: котячі справи, облиш їх, нехай потиняються мишачим царством, нехай наполюються, набігаються і вилиняють. Як тільки похолодає, твій котячий полк повернеться до теплого кутка…

МАРІЯ: Так і буде, побачиш!

ЗОРКА: То де ж вони, якщо так буде? Чому не приходять?

МАРІЯ: Ще літо, ще не похолодало.

ЗОРКА: Як же не похолодало, як? Помацай мої руки!

МАРІЯ: Ой, ти змерзла! Негайно назад до ліжка! Ну ж бо!

ЗОРКА: Вони ніколи не прийдуть! Міца теж ніколи не приїде! Всі пішли звідси назавжди! І Зунзіка, і Шеша, і Вушаночка, і Клубочок, і Брня, і Цукер, і Помпончик, і Міцан, і Циліка, і Зуца, і Муфчик, і Фркуша, і Хвостик, всі! Я ніколи більше не побачу ні Міци, ні кицьок…

МАРІЯ: Не можна так говорити! Міца дуже засмутилася б, якби тебе почула…

ЗОРКА: Т-с-с-с, ось він!

МАРІЯ: Хто?

ЗОРКА: Поштар! Як жахливо риплять колеса, ой, у мене болять вуха…

(З дому не поспішаючи виходить пан Марич у ранковому шлафроку, дивиться, що відбувається, підходить до Зорки).

ПАН МАРИЧ: Що то тут у вас за ранковий променад? Доброго ранку-у!

ЗОРКА: А-а-а!

ПАН МАРИЧ: Не бійся, Зоріцо, тато каже тобі «Доброго ранку».

ЗОРКА: Батьку, їде поштар, ви чуєте двоколку?

ПАН МАРИЧ *(прислухається)*: Невже? Так рано? Ну чудово, запросимо його поснідати, ти його покличеш…

ЗОРКА: Ні, тату, знаєте, як я боюсь!

ПАН МАРИЧ: Ти анітрохи не боїшся, Зоріцо. Ти знаєш, ми сказали, що поштар — добрий, його тут всі знають…

ЗОРКА: Я боюсь усіх!

ПАН МАРИЧ: Це тобі так здається, тобі потрібно звільнитись від того страху…

ЗОРКА: Ось він!

ПАН МАРИЧ: Хто?

ЗОРКА: Поштар!

МАРІЯ: Вона сонна і їй ввижається! Скажи їй, Мілоше, звідки поштар вдосвіта!

ЗОРКА: З Міцою сталось щось жахливе, ось звідки! Тату, що з нею зробили?

ПАН МАРИЧ *(м'яко)*: Нічого не зробили, Зоріцо, не хвилюйся! Давай ми зберемося і подивимось, чи є десь тут твої неслухняні коти… Йди сюди…

(Обережно веде Зорку до входу. Вона перелякано ховається обличчям у його рукав і неохоче йде за ним. Раптом чути якийсь шум, який поступово переходить у ритмічний стукіт коліс. Ззовні чути, як якийсь чоловічий голос зупиняє коней: Ну-у-у-у, тпру! Стій!)

ГОЛОС ПОШТАРЯ (*ззовні*): ПОШТА!!!! ПА-А-А-А-НЕ-Е-Е МА-А-АРИ-И-ИЧУ-У-У! ВАМ ТЕРМІНОВИЙ РЕКОМЕНДОВАНИЙ ЛИСТ! ЛИСТ З ЦЮРІХА-А-А!

(Западає мертва тиша. Зорка гарячково тримається за батька).

(Затемнення).

ПЕДАГОГІЧНИЙ ЗЛОЧИН

(Кабінет доктора Вебера, професора фізики цюріхського Політехнікуму. Серед чисельних машин і апаратів для дослідів та навчання — масивний робочий стіл, завалений різними інструментами, мотками дроту, трубками та папками зі студентськими роботами. Полиці повні книжок. Професор, поважний пан в обпаленому шкіряному фартуху, одягненому поверх чорного рединготa, у захисній шапочці, натягнутій аж до брів, саме зараз неуважно гортає якусь студентську роботу і стежить за стукотінням електричного апарату, з якого час від часу вириваються іскри, що в калігаріївській напівтемряві лабораторії виглядає як якесь чаклування. Пізнє літо. Час вступних іспитів).

ВЕБЕР (*натискає на кнопку. Лунає дзвінок*): Заходьте, колего!

(Машина починає іскрити сильніше. Вебер дивиться на годинник, записує час і вимикає машину, щоб після невеличкої паузи знову її запустити. Іскри сиплються. Тимчасом до кабінету входить дівчина в темному костюмі і білій блузці з великим мереживним комірцем. В руках у неї купка книжок, сумочка, парасоля. Вона стоїть біля дверей і чекає, щоб професор до неї звернувся).

ВЕБЕР: Бачите, колего, Ви якраз застали формулу A=P1 — P2 *in flagranti*! А зараз треба бути уважним, бо тут за мить може статися кріблє-краблє-бумс!

МІЛЕВА: Доброго дня!

(Вебер аж тепер дивиться в її бік. Рвучко підводиться, знімає шапочку).

ВЕБЕР: Пардон. Я думав, що це студент. Вибачте. Професор Вебер. З ким маю честь?

МІЛЕВА: Мілева Марич.

ВЕБЕР: Так? Чим можу допомогти?

МІЛЕВА: Я — кандидат номер п'ять.

ВЕБЕР: Прошу?

МІЛЕВА: Кандидат номер п'ять.

ВЕБЕР: Який кандидат?

МІЛЕВА: Кандидат на вивчення фізики. Я склала письмовий іспит. Це мою роботу Ви тримаєте в руках.

(Показує на папку, яку тримає Вебер).

ВЕБЕР: Це Ваша робота?

МІЛЕВА: Так.

(Вебер витріщається на дівчину. Потім кидає папери на стіл, ніби опікся).

ВЕБЕР: Святий Боже і Свята мати-рятівнице, пророку Ісая, всіх дванадцять апостолів, на чолі з Фомою невіруючим, чи бачите ви це чудо?

МІЛЕВА: Прошу?

ВЕБЕР: Я не Вас питаю.

МІЛЕВА: Вибачте.

ВЕБЕР: Чи Ви, liebes Fräulein, знаєте взагалі, що я викладаю?

МІЛЕВА: Знаю. Фізику.

ВЕБЕР: Тоді ви, напевно, не знаєте, що таке фізика!

МІЛЕВА (*трохи подумавши*): Знаю. Наука про принципи, за якими діє природа.

ВЕБЕР. Так. І?

МІЛЕВА: Я хотіла би вчитись у Вашій групі.

ВЕБЕР: Ім'я?

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.